

KONGLA ANN

1640. aastal mõisteti Viru-Nigulas Pada mõisas kohtuprotsessi käigus süüdi kohalik naine Kongla Ann, keda süüdistati nõidumises. Naine mõisteti tulesurma.

Pada mõisnik Hermann Billingshausen kaebas kubernerile, et Kongla Ann, kelle tütar oli tema lapse amm, olla lapse nõiakunstiga surma saatnud. Ann külastanud õhtul tütar lapse kambri, öösel laps haigestunud ja hommikul surnud.

/ --- / 2. mail 1640 tuli kohus kubeneri

käsul Pada mõisa Kongla Anni üle kuulama. Ann tunnistas, et pärast tütre juurest lahku mist naasnud ta kambri naha nähtamatu koerana ning teinud lapse surmatõbiseks, puudutades teda kolm korda sauaga.

Samuti kinnitas Ann, et oli ka libahundiks käinud. Tuulispasa kujul olla ta süüdanud Varudi mõisa. Protokollile on alla kirjutanud muude tunnistajate kõrval ka Nigula õpetaja magister Grenzien. / --- /

Usutavasti selleks, et päästa oma amnest tütar mõrvasüüdistusest, rääkis Ann, kuidas ta moondas end nähtamatuks koeraks ja käis sel moel mõisas mõisapreilit haigeks tegemas. Et nõiatembud kõlaksid usutavamalt, rääkis Ann ka oma osalusest Varudi mõisa süütamisel. Sealsel sündmuskohal viibinud ta tuulispasana.

Protsessi 350. aastapäeval, 20. mail 1990 avati Viru-Nigula kirikaia taga Kongla Anni mälestuskivi Viru-Nigula Muinsuskaitse Seltsi, Viru-Nigula roheliste, noortaaralaste klubi Tõlet, Viru-Nigula kolhoosi ja rahvamaja koostöös.

Eestis on hukatud vähemalt 65 nõiduses süüdi mõistetut. Teadaolevalt viimane surmanuhtlus määrati nõidumise eest 1694. aastal. 1520–1819 peeti Eestis 145 nõiaprotsessi. Mõne aastakümne kohta andmed puuduvad.

Kokku süüdistati neil protsessidel nõidumises 218 inimest, kellest vähemalt 122 olid mehed. Surmamõistetuid on teadaolevalt 65.

(Allikad: Vikipeedia, maavald.ee, monument.ee)

